

Πρόταση νόμου της Δημοκρατικής Αριστεράς «Χρηματοδότηση, διαφάνεια και ισότητα ευκαιριών στην πολιτική δράση»

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου «Χρηματοδότηση, διαφάνεια και ισότητα ευκαιριών στην πολιτική δράση»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Α' ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα αποτελούν τους κύριους φορείς εκπροσώπησης των κοινωνικών συμφερόντων. Στο Σύνταγμα και τους νόμους λαμβάνεται επαρκής μέριμνα για τη διασφάλιση της ανεμπόδιστης λειτουργίας τους. Το άρθρο 11 του Συντάγματος κατοχυρώνει το δικαίωμα του συνέρχεσθαι και το άρθρο 12 του Συντάγματος, το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι. Το άρθρο 29 του Συντάγματος κατοχυρώνει την ελευθερία ίδρυσης κομμάτων και συμμετοχής σε αυτά, εφόσον εξυπηρετείται η εύρυθμη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Επίσης, κατοχυρώνει την οικονομική ενίσχυση των κομμάτων από το κράτος, καθώς και τον έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης των κομμάτων.

Ωστόσο, η εμπλοκή πολιτικών κομμάτων σε μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα αναδεικνύει τη νομοθετική ανεπάρκεια σχετικά με ζητήματα εσωτερικής διακυβέρνησης και οικονομικού ελέγχου καθώς και την έντονη ανάγκη κοινωνικής νομιμοποίησης.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το πλέον πρόσφατο «Παγκόσμιο Βαρόμετρο της Διαφθοράς» της οργάνωσης Διεθνής Διαφάνεια- Ελλάς (9.7.13), η Ελλάδα συμβαδίζει με την ευρύτερη τάση που επικρατεί στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που βρίσκονται υπό κρίση. Το 54% όσων ρωτήθηκαν πιστεύει ότι η διαφθορά έχει αυξηθεί τα τελευταία δύο χρόνια, τονίζοντας τη σοβαρότητα του φαινομένου στο δημόσιο τομέα. Τα πολιτικά κόμματα, εκλαμβάνονται ως ο πιο διεφθαρμένος θεσμός με το Κοινοβούλιο/Νομοθετική Εξουσία να κατέχει την τρίτη θέση. Παράλληλα, ολοένα και περισσότεροι πολίτες -το 84% όσων ρωτήθηκαν στην Ελλάδα-, δηλώνουν διατεθειμένοι να αντιδράσουν στη διαφθορά.

Σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, τα πολιτικά κόμματα λαμβάνουν κρατική χρηματοδότηση τόσο για τις εκλογικές όσο και για τις λειτουργικές δαπάνες τους.. Το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει τις προεκλογικές εκστρατείες των κομμάτων συναπαρτίζεται από το ΠΔ 96/2007 «Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο των διατάξεων της νομοθεσίας για την εκλογή βουλευτών» και τον ν. 3023/2002 περί

«Χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων από το κράτος, εσόδων και δαπανών, προβολής, δημοσιότητας και ελέγχου των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών». αναφορικά με τις βουλευτικές εκλογές και τις ευρωεκλογές, καθώς και τον ν. 3870/2010 περί «Εκλογικών δαπανών συνδυασμών και υποψηφίων και έλεγχο αυτών, κατά τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές», αναφορικά με τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές. Παρόλο που η υφιστάμενη νομοθεσία περιγράφει διεξοδικά τη διαδικασία χρηματοδότησης, τους δικαιούχους αυτής, καθώς και την κατανομή των πόρων, ο ελεγκτικός μηχανισμός έχει αποδειχθεί ανεπαρκής.

Η συγκέντρωση ελάχιστου ποσοστού ψήφων από ένα κόμμα, προκειμένου αυτό να λάβει κρατική χρηματοδότηση, είναι εύλογο προαπαιτούμενο, ώστε να διασφαλίζεται ότι το συγκεκριμένο κόμμα εκπροσωπεί υπαρκτό ρεύμα της κοινωνίας. Ωστόσο, η εν λόγω πρακτική εμποδίζει ενδεχομένως νέα κόμματα να εκπροσωπηθούν στη Βουλή. Στον αντίποδα, άλλα κόμματα προβαίνουν συχνά σε σκανδαλώδεις δαπάνες, σπαταλώντας έτσι άλογα τους πόρους του κρατικού προϋπολογισμού. Σε κεντρικό επίπεδο, η χρηματοδότηση προέρχεται κυρίως από την κρατική χρηματοδότηση και τις οικονομικές εξορμήσεις των κομμάτων. Σε περιφερειακό επίπεδο, τα έσοδα ενισχύονται και από τις διάφορες κοινωνικές εκδηλώσεις που διοργανώνουν οι τοπικές κομματικές οργανώσεις.

Τα πρόσφατα πολιτικοοικονομικά σκάνδαλα αποδεικνύουν ότι το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο δεν επαρκεί για την επίτευξη συνολικής και ουσιαστικής διαφάνειας. Μεταξύ άλλων δεν διασφαλίζεται η πρόσβαση των πολιτών στο σύνολο των ως άνω πληροφοριών, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται δημοσιοποίηση του συνόλου των πληροφοριών στο διαδίκτυο. Ανεφάρμοστες επίσης παραμένουν οι διατάξεις αναφορικά με το όριο δαπανών για τα κόμματα και τους υποψηφίους, την απαγόρευση χρηματοδότησης από νομικά πρόσωπα, καθώς και ο περιορισμός στο ύψος της εισφοράς που επιτρέπεται να καταβάλλει κάθε φυσικό πρόσωπο, δεδομένου ότι δεν προβλέπεται όριο στην περιοδικότητα της εισφοράς.

Από τους δημοσιευόμενους ισολογισμούς των κομμάτων, προκύπτει ότι τα τελευταία εξαρτώνται σε ελάχιστο ή μηδενικό βαθμό από την ιδιωτική χρηματοδότηση. Τούτο διαψεύδεται όμως, από τα πρόσφατα σκάνδαλα που είδαν το φως της δημοσιότητας, αναφορικά με μαύρο πολιτικό χρήμα. Ως εκ τούτου, αποδεικνύεται ότι ο τρόπος με τον οποίον εφαρμόζεται το ισχύον νομικό πλαίσιο είναι φορμαλιστικός, ενώ και το ίδιο το πλαίσιο δεν επαρκεί για τη διασφάλιση της διαφάνειας στα οικονομικά των κομμάτων.

Η πρόταση νόμου επιζητά αφενός να καλύψει τις ατέλειες του υφιστάμενου νομοθετικού πλαισίου, να ενισχύσει την κοινωνική νομιμοποίηση του πολιτικού συστήματος και αφετέρου να ικανοποιήσει την απαίτηση συμμόρφωσης της Ελλάδας με τις συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και συγκεκριμένα της Επιτροπής GRECO. Η Ελλάδα είχε ζητήσει και λάβει παράταση συμμόρφωσης μέχρι το Δεκέμβριο του 2012 λόγω της οικονομικής και πολιτικής κρίσης, οπότε και θα έπρεπε να υποβάλει έκθεση σχετικά με την πρόοδο υλοποίησης των εκκρεμών συστάσεων

αναφορικά με τα πολιτικά κόμματα (Άρθρο 32, παρ. 2(i) του Κανονισμού Διαδικασιών.

Αντικείμενο λοιπόν του παρόντος νόμου είναι η διασφάλιση της αυτονομίας της πολιτικής και της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ κομμάτων και υποψηφίων, με την εισαγωγή υποχρεωτικών κανόνων για την χρηματοδότηση και τη διαφάνεια της πολιτικής δράσης. Σε δύο κυρίως στόχους αποβλέπει το νομοσχέδιο: την αυτονομία της πολιτικής και την ισότητα ευκαιριών μεταξύ κομμάτων και υποψηφίων. Μέσω αυτών επιδιώκεται η αποκατάσταση της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος και της πολιτικής γενικότερα. Διευκρινίζεται, πάντως, ότι οι ρυθμίσεις του παρόντος νομοσχεδίου αναφέρονται στο ισχύον εκλογικό σύστημα (π.δ. 96/2007, Α' 116).

Για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων, η καταπολέμηση της διαφθοράς και η διαφάνεια στην πολιτική δράση αναδεικνύονται ως το κατ' εξοχήν κατάλληλο εργαλείο, με βάση τις υποδείξεις του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. ιδίως την από Ιουνίου 2010 Έκθεση της ομάδας GRECO «Αξιολόγηση της Ελλάδας αναφορικά με τη διαφάνεια στη χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων») και τις εμπειρίες άλλων ευρωπαϊκών χωρών (βλ. ιδίως την από Νοεμβρίου 2009 έκθεση του διεθνούς οργανισμού International Foundation for Electoral Systems, με τίτλο "Political Finance Regulation: the Global Experience"). Αξιοποιήθηκε τέλος και η από Δεκεμβρίου 2010 συνοπτική έκθεση της Διεθνούς Διαφάνειας- Ελλάς με τίτλο «Διαφάνεια στη διαχείριση του πολιτικού χρήματος», με χρήσιμες επισημάνσεις για τα κενά των σχετικών ρυθμίσεων και προτάσεις για βελτιώσεις.

Ειδικότερα, με την παρούσα πρόταση επιδιώκεται η τροποποίηση του ν. 3023/2002 περί «Χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων από το κράτος, εσόδων και δαπανών, προβολής, δημοσιότητας και ελέγχου των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών».

Β' ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η διασφάλιση της αυτονομίας της πολιτικής και της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ κομμάτων και υποψηφίων, με την εισαγωγή υποχρεωτικών κανόνων για την χρηματοδότηση και τη διαφάνεια της πολιτικής δράσης. Η πρόταση περιλαμβάνει έξι κεφάλαια αναφορικά με τη στελέχωση και όρους λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου των οικονομικών των κομμάτων και των υποψηφίων, την ενίσχυση των πολιτικών κομμάτων, τις ενισχύσεις προς τους βουλευτές, τις προεκλογικές δαπάνες, διατάξεις σχετικές με τη δημοσιότητα και διαφάνεια, καθώς και τις προβλεπόμενες κυρώσεις. Με τα έξι αυτά κεφάλαια προτείνεται η αντικατάσταση των άρθρων 1- 27 του Ν. 3023/2002.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

Άρθρο 1

Στο άρθρο 1 περιλαμβάνεται ο σκοπός του νομοσχεδίου

Άρθρο 2

Στο άρθρο 2 παρατίθενται οι σημαντικότεροι ορισμοί για τους σκοπούς τους πρότασης και συγκεκριμένα οι «Γενικές εκλογές», η «Επιτροπή Ελέγχου», ο «Ευρωβουλευτής», οι «Ευρωπαϊκές εκλογές», ο «Οικονομικός Υπεύθυνος», το «Πόθεν έσχες», το «Πολιτικό κόμμα», η «Προεκλογική περίοδος» και «Συνασπισμός κομμάτων».

Άρθρο 3

Με το άρθρο 3 προτείνεται η τροποποίηση του άρθρου 21 του Νόμου 3023/2002 «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών», ώστε ο ασκούμενος έλεγχος να αποκτήσει μεγαλύτερο ειδικό βάρος. Ειδικότερα, προτείνεται η συμμετοχή στην Επιτροπή ως μέλος και ορκωτού ελεγκτή, η διενέργεια ετήσιου πορίσματος, το οποίο εκτός του Προέδρου της Βουλής και του Υπουργού Εσωτερικών, θα υποβάλλεται στο διευρυμένο Προεδρείο της Βουλής και στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας πριν δοθεί στη δημοσιότητα. Κατ' αυτόν τον τρόπο διευρύνεται η δημοσιότητα που λαμβάνει και κατά συνέπεια καθίσταται αναγκαία η ανάληψη τυχόν δράσεων βάσει των πορισμάτων. Η μη υποβολή τη έκθεσης συμπεριλαμβανομένου του παραρτήματος των ορκωτών εκτιμητών ή η διαπίστωση αντιστοιχουσών παρανομιών και παρατυπιών έχει ως συνέπεια την άμεση διακοπή της περαιτέρω κρατικής χρηματοδότησης.

Παράλληλα προβλέπεται το ασυμβίβαστο της ιδιότητας του Προέδρου και του Μέλους της Επιτροπής Ελέγχου με την ιδιότητα του μέλους πολιτικού κόμματος, για ευνόητους λόγους ανεξαρτησίας. Οι εκπρόσωποι των πολιτικών κομμάτων ή συνασπισμών μπορούν να συμμετέχουν ως παρατηρητές χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Άρθρο 4

Το άρθρο 4 περιλαμβάνει τις αρμοδιότητες, λειτουργία και τρόπο λήψης των αποφάσεων. Η έως σήμερα λειτουργία της Επιτροπής Ελέγχου του άρθρου 21 του Ν. 3023/2002 έδειξε ότι απαιτείται μεγαλύτερη εξειδίκευση του έργου της και της αποστολής της. Το άρθρο 3 είναι σύμφωνο με τις συστάσεις της Επιτροπής GRECO για διασφάλιση του ανεξάρτητου ελέγχου όσον αφορά στα πολιτικά κόμματα, τη διασφάλιση ουσιαστικότερης και συνεχούς παρακολούθησης των οικονομικών εγγράφων των πολιτικών κομμάτων, συνασπισμών και υποψηφίων. Παράλληλα θεσπίζεται απαίτηση, έναντι της Επιτροπής Ελέγχου και των ελεγκτών, να

αναφέρουν εικαζόμενες παραβιάσεις των κανόνων σχετικά με την πολιτική χρηματοδότηση στις αρχές επιβολής του νόμου. Το σύνολο των αρμοδιοτήτων και η δομή της λειτουργίας της Επιτροπής Ελέγχου έχει ως τελικό σκοπό τη διασφάλιση ότι ο μηχανισμός, με τον οποίο επιβάλλονται κυρώσεις για παραβιάσεις των κανόνων πολιτικής χρηματοδότησης, να λειτουργεί αποτελεσματικά στην πράξη. Για το λόγο αυτό η απαρίθμηση των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής είναι ενδεικτική, προκειμένου να είναι ευχερής η μεταγενέστερη διεύρυνση (ή και συρρίκνωση) τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' **ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ**

Άρθρο 5

Το άρθρο 5 προβλέπει τη δυνατότητα κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων για την αντιμετώπιση εκλογικών και λειτουργικών δαπανών. Η κρατική χρηματοδότηση διακρίνεται σε τακτική και εκλογική. Οι αναγκαίες πιστώσεις για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων εγγράφονται στον προϋπολογισμό της Βουλής. Οι εισαγόμενες ρυθμίσεις διαφέρουν από τις ισχύουσες στα εξής βασικά σημεία: Μειώνεται η κρατική χρηματοδότηση (τακτική και εκλογική) κατά 25%, και συνδέεται το συνολικό ύψος της τακτικής κρατικής χρηματοδότησης με το δημόσιο έλλειμμα: όσο το τελευταίο εξακολουθεί να υπερβαίνει το 3%, η τακτική χρηματοδότηση θα μειώνεται κατά 0,05 ο/οο ετησίως (με όριο το 0, 50 ο/οο των εσόδων του κρατικού προϋπολογισμού). Παράλληλα, ενσωματώνεται το ποσοστό της μειωμένης χρηματοδότησης των τυχόν πολιτικών ερευνητικών κέντρων στη συνολική τακτική χρηματοδότηση.

Άρθρο 6

Το άρθρο 6 προβλέπει τους δικαιούχους της κρατικής χρηματοδότησης. Εν όψει του πάνδημου αιτήματος για ανανέωση του πολιτικού προσωπικού, προκρίθηκε να ενισχυθούν περισσότερο απ' ό,τι σήμερα τα νεοπαγή πολιτικά σχήματα. Έτσι, οι εισαγόμενες ρυθμίσεις διαφέρουν από τις ισχύουσες στα εξής βασικά σημεία. Δικαιούνται τακτικής χρηματοδότησης τα κόμματα και οι συνασπισμοί που συγκέντρωσαν τουλάχιστον 1,5% στις τελευταίες εκλογές (δηλαδή όπως και σήμερα), αρκεί να κατάρτισαν συνδυασμούς (όχι απαραίτητως πλήρεις, όπως προβλέπει ο ισχύων νόμος) σε όλες τις εκλογικές περιφέρειες της χώρας (και όχι μόνο στο 70%, όπως σήμερα). Επίσης, στους δικαιούχους προστέθηκαν όσα κόμματα ή συνασπισμοί έλαβαν το 2,5% τουλάχιστον των ψήφων της ευρωπαϊκής εκλογής (χωρίς να εκλέξουν ευρωβουλευτή), κάτι που δεν προβλέπει η ισχύουσα νομοθεσία. Δικαιούνται εκλογικής χρηματοδότησης τα κόμματα και οι συνδυασμοί που συγκέντρωσαν 1% τουλάχιστον (και όχι 1,5%) της τελευταίας βουλευτικής εκλογής και είχαν καταρτίσει (όχι απαραίτητως πλήρεις) συνδυασμούς στις εκλογικές περιφέρειες της χώρας. Το ίδιο και για της ευρωπαϊκής εκλογής.

Άρθρο 7

Το άρθρο 7 προβλέπει τον τρόπο κατανομής της τακτικής χρηματοδότησης. Σε σχέση με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, μεταβάλλονται τα προβλεπόμενα ποσοστά για την κατανομή της τακτικής χρηματοδότησης στα κόμματα και της συνασπισμούς, προκειμένου να ενισχυθούν τα μικρότερα σχήματα, να επιτευχθεί μεγαλύτερη ισότητα ευκαιριών και να ενθαρρυνθούν τα νεοπαγή σχήματα. Σημαντική καινοτομία συνιστά η παρ. 2 του άρθρου 12, η οποία, κατά το γερμανικό πρότυπο, εξαρτά την καταβολή του 25% της δικαιούμενης τακτικής χρηματοδότησης, από την είσπραξη ιδιωτικών ενισχύσεων ίδιου ύψους.

Άρθρο 8

Το άρθρο 8 αναφορικά με την κατανομή της εκλογικής χρηματοδότησης εισάγει τις κυριότερες καινοτομίες καθώς επιδιώκει την ενίσχυση της ανανέωσης του πολιτικού προσωπικού και την καταπολέμηση του «μαύρου χρήματος» στον προεκλογικό αγώνα. Μεταβάλλεται ριζικά ο τρόπος κατανομής της εκλογικής χρηματοδότησης στα κόμματα και τους συνασπισμούς, προκειμένου να ενισχυθούν τα μικρότερα σχήματα, να επιτευχθεί μεγαλύτερη ισότητα ευκαιριών και να ενθαρρυνθούν τα νεοπαγή σχήματα. Για τον υπολογισμό του ποσού που δικαιούται κάθε κόμμα ή συνασπισμός, δεν λαμβάνεται υπ' όψη το ποσοστό τους στις προηγούμενες εκλογές, αλλά αυτό που πέτυχαν στις εκλογές που αφορά η χρηματοδότηση. Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα προκαταβολής της εκλογικής χρηματοδότησης και σε νεοπαγή σχήματα (με κατάθεση ισόποσης εγγυητικής επιστολής, επιστρεπτέας αν δεν επιτευχθεί το ελάχιστο προβλεπόμενο ποσοστό). Προβλέπεται η υποβολή παραστατικών προεκλογικών δαπανών για την είσπραξη της εκλογικής χρηματοδότησης.

Άρθρο 9

Το άρθρο 9 προβλέπει την αναστολή της κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων ή συνασπισμών αυτών σε περίπτωση εμπλοκής στελεχών τους σε εγκληματικές δραστηριότητες. Ο νομοθέτης θεωρεί ότι οι όροι και οι προϋποθέσεις πρέπει να διαφοροποιούνται στην περίπτωση που τα στελέχη δεν έχουν τη βουλευτική ιδιότητα. Και αυτό γιατί για τους βουλευτές προβλέπεται η διαδικασία της άρσης ασυλίας από την ολομέλεια της Βουλής κάτι το οποίο δεν ισχύει για τα μη κοινοβουλευτικά στελέχη. Έτσι λοιπόν για τα κοινοβουλευτικά στελέχη κρίνεται επαρκής η διαδικασία- αξιολόγηση των στοιχείων από την επιτροπή Δεοντολογίας της Βουλής και την Ολομέλεια προκειμένου να ανασταλεί προσωρινά η χρηματοδότηση, ενώ για τα μη κοινοβουλευτικά στελέχη θα πρέπει να προηγείται ένα δεύτερο στάδιο αξιολόγησης που πρέπει να είναι αυτό του αμετάκλητου παραπεμπτικού βουλεύματος. Επίσης για την επιβολή της αναστολής ή την άρση των συνεπειών τους κρίνεται επαρκής αυτή η ίδια η δικαστική πράξη στη μεν πρώτη περίπτωση η πράξη του εισαγγελέα που ασκεί τη δίωξη κατά κοινοβουλευτικών προσώπων στη δε δεύτερη διάταξη του παραπεμπτικού βουλεύματος ως «οιονεί περιοριστικός όρος».

Το ίδιο θα ισχύει για την περίπτωση άρσης της αναστολής, δια της αμετάκλητης απόφασης ή βουλεύματος.

Άρθρο 10

Το άρθρο 10 θεσμοθετεί τη δυνατότητα ιδιωτικής ενίσχυσης των πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών σε χρήμα και σε είδος από Έλληνες πολίτες και νομικά πρόσωπα. Συγκεκριμένα, εν όψει της μείωσης της κρατικής χρηματοδότησης, αυξάνεται το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο ιδιωτικής χρηματοδότησης από το αυτό πρόσωπο από 15.000€ σε 20.000€. Για τον ίδιο λόγο, προτείνεται για πρώτη φορά και η δυνατότητα ενίσχυσης από εταιρίες και άλλα ΝΠΙΔ, υπό τον όρο της προηγούμενης γνωστοποίησης της ενίσχυσης στην Επιτροπή Ελέγχου. Καθιερώνεται υποχρέωση αναφοράς της πραγματοποιηθείσης ενίσχυσης από τον δωρητή στη φορολογική δήλωσή του, με έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημά του ενός καθοριστέου ποσού. Ακολουθώντας τις συστάσεις της Επιτροπής GRECO απαγορεύεται κατ' αρχήν ο τραπεζικός δανεισμός σε κόμματα και συνασπισμούς, απαγορεύονται απολύτως οι ανώνυμες ενισχύσεις, ενώ προβλέπεται και η δυνατότητα ενίσχυσης σε είδος, όμως για πρώτη φορά η χρηματική αποτίμηση της οποίας θα γίνεται από την Επιτροπή Ελέγχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ' ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

Άρθρο 11

Το άρθρο 11 προβλέπει τις παροχές που δικαιούνται οι υποψήφιοι βουλευτές. Ειδικότερα, επιτρέπεται η ενίσχυση των υποψήφιων βουλευτών σε χρήμα και σε είδος από Έλληνες πολίτες, σύμφωνα με τους ορισμούς του παρόντος άρθρου. Κατ' αντιστοιχία με τους περιορισμούς που επιβάλλονται στις ενισχύσεις κομμάτων και τις συστάσεις της GRECO, αυξάνεται το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο από 3000€ σε 20.000€, προβλέπεται η δυνατότητα ενίσχυσης και από ΝΠΙΔ, με εγγυήσεις διαφάνειας, απαγορεύονται απολύτως οι ανώνυμες ενισχύσεις. Προβλέπεται τέλος η χρηματική αποτίμηση των ενισχύσεων σε είδος από την Επιτροπή Ελέγχου.

Άρθρο 12

Το άρθρο 12 ρυθμίζει το ζήτημα των παροχών προς εκλεγμένους βουλευτές. Κατά το πρότυπο του προηγούμενου άρθρου, ρυθμίζεται για πρώτη φορά το ζήτημα της ενίσχυσης εκλεγμένων βουλευτών, κατά τη διάρκεια της θητείας τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄

ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Άρθρο 13

Το άρθρο 13 ρυθμίζει τη διαδικασία αποτίμησης των προεκλογικών δαπανών. Οι προεκλογικές δαπάνες των πολιτικών κομμάτων, των συνασπισμών και των υποψηφίων βουλευτών αποτιμώνται βάσει επίσημων παραστατικών και τεκμηρίων κόστους. Καθιερώνεται για πρώτη φορά η αποτίμηση των προεκλογικών δαπανών βάσει όχι μόνον παραστατικών αλλά και τεκμηρίων κόστους, τα οποία καθορίζει εκάστοτε η Επιτροπή Ελέγχου. Πρόκειται για μεγάλη καινοτομία, η ευόδωση της οποίας θα κρίνει εν πολλοίς και την αξιοπιστία της Επιτροπής Ελέγχου. Στην παρ. 4, επιχειρείται η αποσαφήνιση της έννοιας των προεκλογικών δαπανών, με κριτήριο τον χρόνο κατά τον οποίο αυτές πραγματοποιήθηκαν.

Άρθρο 14

Το άρθρο 14 προβλέπει το ανώτατο ύψος δαπανών των πολιτικών κομμάτων. Το ύψος των προεκλογικών δαπανών κάθε πολιτικού κόμματος ή συνασπισμού που συμμετέχει σε γενικές ή σε ευρωπαϊκές εκλογές δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει σε ποσό το είκοσι τοις εκατό (20%) της τελευταίας κάθε φορά τακτικής χρηματοδότησης, που καταβλήθηκε σε αυτό το κόμμα ή συνασπισμό. Ουσιαστικά αναδιατυπώνεται απλώς η ισχύουσα ρύθμιση, το νόημα της οποίας, αν δεν είναι ασαφές, στερείται λογικής.

Άρθρο 15

Το άρθρο 15 καθορίζει το ανώτατο ύψος δαπανών υποψηφίων βουλευτών. Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή στις γενικές εκλογές καθορίζεται με βάση τον αριθμό των εδρών της εκλογικής περιφέρειας στην οποία θέτει υποψηφιότητα. Αυξάνεται σε 20.000€ το ποσό που λαμβάνεται υπ' όψη για τον καθορισμό του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου εκλογικών δαπανών (από 15.000€). Εισάγονται μικρές μεταβολές στους προβλεπόμενους κατά εκλογική περιφέρεια συντελεστές και η σχετική αρμοδιότητα ανατίθεται στην Επιτροπή Ελέγχου. Νέες ρυθμίσεις για την διαφήμιση των υποψηφίων στον τύπο και την ίση μεταχείρισή τους εισάγονται με την παρ. 5

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'
ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ
ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ
ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ

Άρθρο 16

Οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης α' βαθμού καθορίζουν με απόφασή τους, τους χώρους για υπαίθρια διαφήμιση, ειδικότερους χώρους για την προβολή μηνυμάτων από τα πολιτικά κόμματα, τις μαθητικές, φοιτητικές, συνδικαλιστικές και συνεταιριστικές οργανώσεις, καθώς και τις ενώσεις προσώπων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικούς σκοπούς

. Η διάθεση των χώρων γίνεται αναλογικά και επί ίσοις όροις, για τη χρήση τους δεν απαιτείται άδεια από οποιαδήποτε αρχή και δεν καταβάλλεται στον οικείο Ο.Τ.Α. τέλος διαφήμισης ή αποζημίωση χρήσης.

Άρθρο 17

Το σύστημα ραδιοτηλεοπτικής προβολής των κομμάτων πρέπει να επιτρέπει τη διενέργειά της με αντικειμενικό τρόπο και να καθιστά εφικτό τον έλεγχο. Στο πλαίσιο αυτό, η παράλληλη δυνατότητα δωρεάν μετάδοσης των μηνυμάτων των κομμάτων, εκτός του ότι καθιστά ορθολογική την άσκηση της προβολής επιτρέποντας τον έλεγχο, αλλά δίνει τη δυνατότητα σε όλα τα κόμματα ανεξαρτήτως οικονομικής δυνατότητας για μετάδοση του πολιτικού τους μηνύματος σε εθνική εμβέλεια.

Άρθρο 18

Το άρθρο 18 οριοθετεί τις απαγορεύσεις για τα πολιτικά κόμματα κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, αναφορικά με τις δυνατότητες προβολής των προεκλογικών μηνυμάτων.

Άρθρο 19

Το άρθρο 19 ορίζει τους περιορισμούς στους οποίους υπόκεινται οι υποψήφιοι βουλευτές κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. Εκτός των απαγορεύσεων προβολής, γίνεται πρόβλεψη για τη λειτουργία των εκλογικών κέντρων. Απώτερος στόχος η κατά το δυνατόν ισότητα ευκαιριών των υποψηφίων ανεξαρτήτως οικονομικών μέσων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε' **ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ**

Άρθρο 20

Το άρθρο 20 καθορίζει ότι κάθε πολιτικό κόμμα έχει έναν υπεύθυνο για τη διαχείριση των οικονομικών του (Οικονομικός Υπεύθυνος) τον οποίο διορίζει, με ένα το πολύ αναπληρωτή, ο πρόεδρος ή επικεφαλής του κόμματος. Κατ' αυτόν τον τρόπο εξατομικεύεται η ευθύνη για την διαχείριση των οικονομικών των κομμάτων, με την εισαγωγή υποχρεωτικών ρυθμίσεων παρά το καταστατικό τους. Εισάγεται, εξ άλλου, υποχρέωση διατήρησης πιστοποιημένου λογιστηρίου.

Άρθρο 21

Το άρθρο 21 εισάγει την υποχρέωση των πολιτικών κομμάτων τήρησης βιβλίων εσόδων-εξόδων. Για τη διαχείριση των οικονομικών τους, τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί ακολουθούν το διπλογραφικό σύστημα. Τηρούν θεωρημένα βιβλία Γ' κατηγορίας στα οποία καταχωρούν υποχρεωτικά κατά κατηγορίες και χωριστά για κάθε μήνα όλα τα έσοδα και τις δαπάνες τους. Η παράγραφος 3 αποτελεί σημαντική καινοτομία, ενώ την 4^η την προτείνει και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Άρθρο 22

Το άρθρο 22 προβλέπει την υποχρεωτική συναλλαγή των πολιτικών κομμάτων μέσω τραπεζικών λογαριασμών. Ακολουθώντας τις συστάσεις των διεθνών οργανισμών για την καταπολέμηση της διαφθοράς εμπνευσμένες και από τις εισαχθείσες προσπάτεις για τις περιφερειακές και δημοτικές εκλογές μετά το σχέδιο Καλλικράτης (βλ. ν. 3870/2010), προβλέπεται ότι τα έσοδα και οι δαπάνες των πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών διακινούνται υποχρεωτικά μέσω τριών(3) το πολύ ειδικών λογαριασμών, που τηρούνται σε διαφορετικές τράπεζες εγκατεστημένες στην Ελλάδα στο όνομα του Οικονομικού Υπεύθυνου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η §3, αφού εισάγει την μόνη επιτρεπόμενη εξαίρεση από την υποχρέωση διακίνησης εσόδων μέσω τραπεζικών λογαριασμών.

Άρθρο 23

Το άρθρο 23 εισάγει νέες ρυθμίσεις που αποβλέπουν στην ενίσχυση της διαφάνειας και την έγκαιρη ενημέρωση του κοινού. Συγκεκριμένα, τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί οφείλουν να διατηρούν ιστοσελίδα προσιτή στο ευρύ κοινό. Κρίσιμος κρίκος για την επιτυχία του εγχειρήματος ελέγχου του πολιτικού χρήματος είναι η υποχρέωση διατήρησης ιστοσελίδας από τα κόμματα. Η υποχρέωση αυτή, σε συνδυασμό με την ιστοσελίδα της Επιτροπής Ελέγχου, εγγυάται μια ελάχιστη πρόσβαση στα κρίσιμα στοιχεία από το κοινό και τους δημοσιογράφους, καθώς και την άσκηση του αναγκαίου κοινωνικού ελέγχου.

Άρθρο 24

Το άρθρο 24 προσδιορίζει τις υποχρεώσεις βουλευτών και υποψήφιων βουλευτών για δημοσιότητα. Οι υπουργοί, βουλευτές και οι ευρωβουλευτές οφείλουν να διατηρούν ιστοσελίδα προσιτή στο ευρύ κοινό. Η εισαγόμενη υποχρέωση διατήρησης ιστοσελίδας συνδυάζεται με τις ρυθμίσεις για το πόθεν έσχες των ως άνω προσώπων (ν. 3013/2003), τις οποίες το παρόν σχέδιο νόμου δεν θίγει. Πεμπτουσία των εισαγόμενων ρυθμίσεων είναι η έγκαιρη ενημέρωση του κοινού, με την πρόβλεψη ανάρτησης των κρίσιμων στοιχείων χωρίς χρονοτριβή. Και τούτο ειδικά κατά την διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. Είναι προφανές ότι αν οι ρυθμίσεις αυτές εφαρμοσθούν αποτελεσματικά, οι όροι του πολιτικού παιχνιδιού θα έχουν δίχως άλλο αυτομάτως αλλάξει. Επισημαίνεται, ειδικότερα, η εισαγόμενη υποχρέωση διακίνησης των εσόδων και δαπανών των υποψήφιων βουλευτών μέσω ενός το πολύ τραπεζικού λογαριασμού (με εξαίρεση τις δημόσιες εκδηλώσεις).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ' ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Άρθρο 25

Το άρθρο 25 περιλαμβάνει τις γενικές διατάξεις και ορίζουν τη διαδικασία την επιβολή διοικητικών και ποινικών κυρώσεων, τόσο για τους υποψήφιους και νυν βουλευτές, όσο και για τα πολιτικά κόμματα αλλά και τρίτους που παραβιάζουν τις διατάξεις του παρόντος νόμου. Η καινοτομία που εισάγεται αφορά στις ενισχυμένες αρμοδιότητες της Επιτροπής Ελέγχου, καθώς πλέον είναι εκείνη η οποία λαμβάνει την απόφαση επιβολής κυρώσεων.

Άρθρο 26

Το άρθρο 26 εισάγει ποινικές και διοικητικές κυρώσεις για παράβαση των ρυθμίσεων του παρόντος νόμου από τα πολιτικά κόμματα τις οποίες είτε επιβάλει η Επιτροπή Ελέγχου (αν πρόκειται για διοικητικές ποινές) είτε υποβάλλει σε σχετικό φάκελο στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, αν πρόκειται για ποινικές κυρώσεις..

Άρθρο 27

Το άρθρο 27 εισάγει διοικητικές και ποινικές κυρώσεις για παράβαση των ρυθμίσεων του παρόντος νόμου από υποψήφιους ή εκλεγμένους βουλευτές ή ευρωβουλευτές τις οποίες είτε επιβάλει η Επιτροπή Ελέγχου (αν πρόκειται για διοικητικές ποινές) είτε υποβάλλει σε σχετικό φάκελο στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, αν πρόκειται για ποινικές κυρώσεις.

Άρθρο 28

Το άρθρο 28 προβλέπει διοικητικές και ποινικές κυρώσεις σε τρίτους που δεν συμμορφώνονται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 29

Το άρθρο 29 προβλέπει έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα σε περίπτωση που διαπιστωθεί από το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, μετά την υποβολή των αποδεικτικών στοιχείων από την Επιτροπή Ελέγχου ότι εκλεγείς βουλευτής ή τρίτος προς όφελος του λειτούργησε εκλογικό κέντρο κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, κατά παράβαση του άρθρου 43 παρ. 1 περίπτωση ε.ι. του παρόντος νόμου, ή υπερέβη κατά πενήντα τοις εκατό (50%) το ανώτατο όριο των εκλογικών δαπανών, της αυτό εκάστοτε ισχύει στη συγκεκριμένη εκλογική περιφέρεια..